

Sesam open u? - Conferentie 23-24 oktober

27 juni 2008 - 24 oktober 2008

Rockoxhuis

Sesam open u? De openstelling van historische huizen

Colloquium in Antwerpen op **23 en 24 oktober 2008**

Lezingen, workshops, excursies

Een organisatie van het project en netwerk Historische huizen Vlaanderen

Historische huizen zijn voor iedereen toegankelijke schatkamers, waardevolle maar ook kwetsbare ensembles van leef- en wooncultuur, architectuur, kunst en groen.

De tweedaagse conferentie *Sesam open u?* gaat met lezingen en excursies in op diverse aspecten van de duurzame openstelling van deze unieke vorm van cultureel erfgoed.

Sesam open u?

De nu voor het publiek toegankelijke historische huizen waren ooit strikt privé, gesloten voor iedereen behalve de bewoners en hun gasten. Wanneer spreekt een eigenaar of beheerder de woorden Sesam open u? Zijn er specifieke voorwaarden? En wat zijn de gevolgen?

Openstellen vergt veel voorbereiding, kennis en doorzettingsvermogen. Hoe ga je om met de bezoekers? Wat vertel je? Wat laat je zien? Hoe organiseer je een en ander? Waar vind je hulp en goede raad voor zaken als behoud en beheer, verzekeringen of calamiteitenplannen?

Het *openhouden* van een historisch huis vraagt minstens zoveel inventiviteit en inzet. Hoe blijft het ensemble fris en ongeschonden? Hoe zorg je voor een aanhoudende stroom bezoekers?

Dit zijn maar enkele van de vragen die aan bod komen op de conferentie *Sesam open u?*

Naast lezingen van kenners en specialisten uit binnen- en buitenland komen er aansprekende cases aan bod. Huisbezoeken aan nog niet opengestelde, onlangs opengestelde of al lang geleden opengestelde ensembles in Antwerpen en omgeving bieden de deelnemers een uitgelezen en verrijkende kans de theorie aan de praktijk te toetsen.

Programma

Donderdag 23 oktober, Rockoxhuis

Rockoxhuis, Keizerstraat 10-12 (ingang studiedag op nummer 10), 2000 Antwerpen. Tel. +32 (0)3 201 92 50; www.rockoxhuis.be

Nicolaas Rockox (1560-1640) speelde onder andere als schepen en 'buitenburgemeester' een belangrijke rol in Antwerpen. In 1603 kocht hij huis Den Gulden Rinck en het pand ernaast. Van deze twee maakte hij een patriciërswooning in Vlaamse renaissancestijl. Na Rockox' dood veranderde het huis vaak van eigenaar.

In 1970 kocht KBC de woning en richtte de Stichting Nicolaas Rockox op, belast met de volledige restauratie-reconstructie van het Rockoxhuis en het beheer ervan als historisch huis en museum.

Het Rockoxhuis ligt op ca 15 min. wandelen vanaf Antwerpen Centraal Station en is te bereiken met tram 3, 10 of 11. De dichtstbijzijnde parkeergarages zijn op de Groenplaats en de Eiermarkt.

■ 9.00-9.30 Ontvangst en registratie

■ 9.30-10.15

- Welkom! - Jan Robert, coördinator Historische huizen Vlaanderen

- Historische huizen, 'Gat in de markt?' - Steven Thielemans, directeur Musea, Bewaarbibliotheken en Erfgoed stad Antwerpen

- Welkomstwoord door Jos van Rillaer, administrateur-generaal Kunsten en Erfgoed

- 10.15-10.45 Dertig jaar Rockoxhuis. Een restauratie onder de loupe - Hildegard van de Velde, conservator Rockoxhuis
 Koffie
- 11.15-11.50 Exhibiting Apsley House - Susan Jenkins, Senior Curator, Special Projects for **English Heritage**, curator van **Apsley House** in Londen (Duke of Wellington) en **Dover Castle**
- 11.50-12.25 In het groen verscholen: de toegankelijkheid van het Hamel - Paul Janssen, voorzitter Stichting de Moffaerts (**kasteel het Hamel**)
 Lunch en mogelijkheid tot bezichtiging Rockoxhuis
- 13.45-14.10 Markiezin zkt. kunst. Historisch ≠ Heilig - Luc Vanackere, directeur **kasteel van Gaasbeek**
- 14.10-14.45 Conservation for Access - the quest for a sustainable balance between conservation and access - Helen Lloyd, Deputy Head Conservator van **The National Trust** en de drijvende kracht achter het **Manual of Housekeeping; The care of collections in historic houses open to the public**
- 14.45-15.20 Is uw interieur een openstelling waard? Een aanzet tot de waardering van interieurs - Stephen Hartog, consultant van Instituut Collectie Nederland (**ICN**) en als accounthouder Historisch Interieur begeleider van een innovatief project over de ontwikkeling van criteria voor de culturele waardering van interieurs
 Thee
- 15.45-16.10 De openstelling van particuliere huizen - Daniel Cardon de Lichtbuer, voorzitter **Koninklijke Vereniging der Historische Woonsteden en Tuinen van België**
- 16.10-16.35 Beheervormen en andere juridische aspecten van historische huizen – Andrea Blondeel, juriste te Leuven bij **Curia** – Ondernemende advocaten
- -18.00 Receptie

Vrijdag 24 oktober

Workshops op locatie; Rubenianum, Rubenshuis

8.30-14.00 Huisbezoeken (KEUZE 1, 2, 3 of 4)

■ **1. Kasteel Marnix van Sint-Aldegonde (Bornem) + kasteel d'Ursel (Hingene) + presentatie kasteel van Horst (Holsbeek) nieuwe stijl**

- Het neogotische kasteel **Marnix van Sint-Aldegonde** is een bewoond én voor het publiek opengesteld huis. Het dateert uit 1894 en wordt bewoond door de 14de graaf van Bornem, John de Marnix de Sainte Aldegonde, en zijn echtgenote gravin de Marnix. De rondleiding wordt verzorgd door de gravin.

- Het 18de-eeuwse **kasteel d'Ursel** was het buitenverblijf van de adellijke familie d'Ursel. Sinds 1994 is het eigendom van de **provincie Antwerpen**. De indeling van het gebouw en de inrichting zijn bijzonder mooi bewaard, en elke verdieping heeft haar eigen karakter. Coördinator/beheerder Koen de Vlieger-de Wilde (provincie Antwerpen) leidt de deelnemers door het gebouw.

- **Kasteel van Horst** is een van oorsprong middeleeuwse waterburcht, gelegen in het Hageland. Het kasteel is beroemd om zijn 15de-eeuwse donjon (of woontoren) en het plafondstucwerk uit de 17de eeuw. Kasteel van Horst is sinds kort eigendom van de Vlaamse Gemeenschap en wordt beheerd door **Erfgoed Vlaanderen**. Beheerder Marilou Dubois presenteert de nieuwe plannen voor het kasteel.

■ **2. Kasteel Pulhof (Wijnegem) + Renaat Braem Huis (Deurne) + presentatie Huis Hoste (Hasselt)**

- **Het Pulhof** is een charmant, vroeg-20ste-eeuws landhuis/kasteel in een park (27 ha), 14 km van het centrum van Antwerpen. Het landgoed werd in 2003 door de provincie Antwerpen als legaat aanvaard. Coördinator Sabine Denissen leidt de deelnemers rond en vertelt over de nieuwe bestemming van dit historische huis als Innovatiehuis voor Leefcultuur.

- Het woonhuis van architect **Renaat Braem** (1910-2001) dateert uit 1958 en behoort tot de meest interessante uitingen van de naoorlogse architectuur in België. Sinds 1999 beheert de **Vlaamse Gemeenschap** dit nog volledig ingerichte huis. Coördinator en bewoner Jo Braeken leidt de deelnemers rond.

- Huis Hoste is een bel-etagewoning uit 1926 van Huibrecht Hoste (1881-1957), een van de belangrijkste Belgische modernistische architecten. Het pand wordt beheerd door **kunstencentrum BELGIE**. Jo Lijnen, coördinator van het kunstencentrum, vertelt over de plannen voor de openstelling van Huis Hoste.

■ **3. Atelierwoning Jozef Peeters (Antwerpen) + Museum Plantin-Moretus (Antwerpen)**

- Het **appartement** van Jozef Peeters (1895-1960) is een manifest van de artistieke en modernistische opvattingen van deze kunstenaar; hij ontwierp en beschilderde het interieur zelf. Dit driedimensionale schilderij wordt bewoond door Godelieve Peeters, de dochter van de kunstenaar, en is niet open voor het publiek. Een film van Cis Bierens leidt het bezoek in.

- **Museum Plantin-Moretus** is de enige bewaard gebleven drukkerij-uitgeverij uit de renaissance en barok. De Officina Plantiniana werd gesticht in 1555 door Christoffel Plantin (1520-1589), de eerste industriële drukker. Het gebouw is een symbiose van werkplaats en woning en biedt onder meer een volledig ingerichte patriciërswooning. Dirk Imhof, conservator van het museum, leidt rond door dit ongewone ensemble dat sinds 1877 voor het publiek geopend is.

¶ 4. Jozef Weyns Huis – Ter Spielbergen (Beerzel) + Huis van Oscar (Lier)

- In 1951-52 bouwde Jozef Weyns (1913-1974) zijn Kempense **huis** met authentieke materialen uit hoeves en gebouwen in heel Vlaanderen. De woning geldt als voorloper van Openluchtmuseum Bokrijk, waarvan Weyns de eerste conservator werd. Behalve het woonhuis en de grote tuin zijn een schuur uit Kasterlee en een bakhuis uit Diepenbeek te bezichtigen. Lieve Janssens, coördinator vzw dr Jozef Weyns, verzorgt de rondleiding.

- Het **Huis van Oscar** in het centrum van Lier is de voormalige woning van kunstschilder Oscar van Rompay (1899-1997) en zijn vrouw Jeanne van der Wee (1904-1981). Het werk van Van Rompay wordt er in zijn oorspronkelijke context tentoongesteld. Bijzonder is ook de grote stadstuin, met kassen en serres, een 'modernistisch' duivenhok en een schildersatelier dat mogelijk is verbouwd door architect Van Steenbergen. De rondleiding in dit pas sinds september 2008 opengestelde huis wordt verzorgd door Nadine Janssen, conservator van het Huis van Oscar.

Voortzetting van het programma vanaf 14.00 uur in het Rubenianum, Antwerpen

Rubenianum, Kolveniersstraat 20, 2000 Antwerpen Tel. +32 (0)3 201 15 77; www.rubenianum.be

Het Rubenianum is een kenniscentrum voor beeldende kunst in de Nederlanden van de 16de en 17de eeuw, met bijzondere aandacht voor het werk van Rubens, Jordaens en Van Dyck. Het is toegankelijk voor het publiek en ondersteunt zowel de geïnteresseerde liefhebber als de gespecialiseerde onderzoeker. Het instituut is gegroeid vanuit de documentatie, die naar aanleiding van de opening van het Rubenshuis (dat er aan grenst) in 1947 werd aangelegd.

¶ 14.00-15.20 Lunch en presentaties van **Monumentenwacht Vlaanderen** en het Netwerk Historische huizen Vlaanderen

¶ 15.20-15.50 **Rubenshuis**: historisch huis? - Elsje Janssen, directeur Collectiebeleid Musea, Bewaarbibliotheken en Erfgoed stad Antwerpen

¶ 15.50-16.20 'To Pessimists: Way Out!' – De voordeur van Talbot House – Dries Chaerle, medewerker **Talbot House**, Poperinge -

¶ 18.00 Discussie, receptie, bezoek Rubenshuis

INSCHRIJVEN

Deelname aan de tweedaagse conferentie, inclusief koffie, thee, lunches, receptie en op vrijdag 24 oktober vervoer naar en van de te bezoeken historische huizen, bedraagt 60 euro, over te maken op bankrekening 409-7585701-54 (IBAN: BE42 4097 5857 0154; BIC: KREDBEBB) onder vermelding van 'Conferentie Historische huizen 2008' + naam en functie. Studenten betalen 25 euro, ovv het nummer van hun studentenkaart.

Inschrijven kan tot 12 oktober 2008 (annuleren kan kosteloos tot 12 oktober 2008; daarna blijft het volledige bedrag verschuldigd).

Bij de inschrijving dient u de excursie van uw voorkeur en uw tweede keuze aan te geven; we houden daar bij de indeling zoveel mogelijk rekening mee; de volgorde van inschrijving bepaalt de voorrang; aan sommige excursies kan slechts een beperkt aantal personen deelnemen.

Gegevens inschrijving:

¶ Naam:

¶ Adres:

¶ Telefoonnummer:

¶ e-mailadres:

¶ Functie:

schrijft zich in voor de studiedagen *Sesam open u? De openstelling van historische huizen* en neemt deel aan de volgende excursie (voorkeur en tweede keuze aangeven):

¶ eerste keuze

o 1 (Marnix / d'Ursel)

o 2 (Pulhof / Braem)

o 3 (Peeters / Plantijn)

o 4 (Weyns / Oscar)

¶ tweede keuze

o 1 (Marnix / d'Ursel)

o 2 (Pulhof / Braem)

o 3 (Peeters / Plantijn)

o 4 (Weyns / Oscar)

Datum + handtekening.

Uw inschrijving per e-mail, fax of post richten aan:

✉ E-mail: jan.robert@admin.provant.be

✉ Fax: 0032 (0)3 240 64 70 t.n.v. Jan Robert

✉ Adres: Jan Robert, Provinciehuis, Departement Cultuur, Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen

Hotels, B&B's en jeugdherbergen in Antwerpen zijn te vinden via diverse websites, zoals

www.antwerpen.be en www.gastenkamersantwerpen.be